

A Davutoglu-kormány bevándorlás-politikájának hatása Délkelet-Anatóliára⁺

LŐRINCZ ANDRÁS*

Kivonat

This paper highlights the consequences of migration influx in Southeast Anatolia and legislation regarding Syrian refugees in Turkey. The ongoing civil war in Syria has led to social, economic and political crisis along with the destruction of state institutions. In addition to this, the crisis in Syria has contributed to the worsening economic situation and the provision of temporary protection of nearly 2.5 million refugees led to social tensions in neighbouring Turkey.

Key words: Southeast Anatolia, migration, asylum, status of foreign nationals

A TANULMÁNY VÁZLATA

Délkelet-Anatólia társadalom-földrajzi helyzete

A szíriai polgárháború törökországi hatásai

Menekülteket érintő jogi szabályozás Törökországban

A szíriai menekültek helyzete és megítélése Délkelet-Anatóliában

Távlati kilátások

*

Délkelet-Anatólia társadalom-földrajzi helyzete

Délkelet-Anatólia az Eufrátesz és a Tigris medencéinek, délről Szíriával, délkeleti irányból pedig Irakkal határos törökországi térszíneit jelenti. Az azonos nevű földrajzi régiómagába foglaló statisztikai régió (NUTS) Törökország Szíriához közeli határán fekszik. Az első világháborút követően a Sèvres-i béke értelmében francia ellenőrzés alatt álló terület a függetlenségi háború után, 1923-ban lett újra a Török Köztársaság integráns része, immár határrégióként. A 76,192 km² területű Délkelet-Anatólia – amely az ország területének 9,7%-a – 9 milliós lakosságának többségét a kurdok adják.

Az eltérő etnikai szerkezet és a régió periférikus helyzete következtében Délkelet-Anatólia a XX. század második felében sajátos társadalomfejlődési korszakokon ment keresztül, amely a vele szomszédos északi és északkeleti régiókkal együtt megkülönbözteti az ország nyugati területeitől. A kilenc tartományt¹ (*il*) magába foglaló régió számos statisztikai mutató alapján a legelmaradottabbak közé tartozik Törökországban. A magas születésszám mellé magas halálozási ráta társul, míg az életszínvonal és a háztartások jövedelme messze elmarad a nyugati tartományokétól. A rossz gazdasági körülményeket tükrözi, hogy a relatív szegénységi küszöb alatt élők aránya ebben a régióban a legmagasabb, amihez hozzájárul, hogy a kiskorúak

⁺ A tanulmány a „Társadalomföldrajzi kihívások és adekvát válaszlehetőségek a XXI. század Kelet-Közép-Európájában” című nemzetközi földrajzi konferencia tanulmánykötetében megjelent „A szíriai menekültek társadalmi és jogi hatásai Délkelet-Anatóliára” című cikk kibővített, aktualizált változata. Az eredeti cikk társszerzője dr. Prieger Adrienn, a Miskolci Egyetem Deák Ferenc Doktori Iskolájának hallgatója.

* A szerző: *Lőrincz András PhD hallgató*, ELTE Állam-és Jogtudományi Karán, Politikatudományi Doktori Iskola hallgatója. Fő kutatási területe: Nemzeti identitás, Törökország és az Európai Unió. Az Institute for Cultural Relations Policy alapítója.

¹ Gaziantep, Adıyaman, Kilis, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak és Siirt tartományok.

más korcsoportokhoz mért száma szintén ebben a kilenc tartományban a legmagasabb (a 17 éven aluliak aránya 43% a régióban, míg egyes városokban –Şırnak és Şanlıurfa – ez az arány közel 48%). (TÜİK, 2014)

A régió felzárkóztatására az 1970-es években alkották meg a Délkelet-Anatólia Projekt elnevezésű programot, amely a legszegényebb török régió gazdasági fellendítését célozta meg, fenntartható módon. Az 1980-as évek legvégén elindult projekt fontos részét képezték az öntözési és vízellátási fejlesztések, amelyek során 22 gát és 19 vízerőmű épül Felső-Mezopotámiában, a Tigris és Eufrátesz folyókon. A projekt megvalósulásával az ország energiaszükségletének ötödét ezek az erőművek biztosítják. Mindezekon felül a program alaposan kidolgozott tervet tartalmaz az öntözés, a vízenergia, a mezőgazdaság, a vidéki és városi infrastruktúra, az erdészet, az oktatás és az egészségügy fejlesztésére is. A projekt ellen ugyanakkor több oldalról is tiltakozásoknak adtak hangot. Az Ilisu-vízerőmű építése ellen több környezetvédő csoport és civil egyesület is tiltakozik, mert meglátásuk szerint az erőmű építése miatt több mint 78.000 embert kellene kitelepíteni a környékről, valamint a felduzzasztott Tigris folyó elárasztaná a környéken található értékes kulturális és történelmi emlékeket egyaránt. Ezenfelül a vízerőmű építése hatással van a szomszédos országokra, Szíriára és Irakra is a vízellátásuk kapcsán, ezért a nemzetközi jogszabályok értelmében Törökországnak mindkét országgal meg kellene állapodnia, ők azonban nem járultak hozzá az erőmű építéséhez. (GAP Action Plan, 2014) Szíria korábban is tartott a projekt negatív hatásaitól, így az a fejlesztések felgyorsulásával feszültségekhez vezetett a két ország között a 2000-es években. (Fundman, 2012) A szíriai polgárháború kitörése óta Ankara egyre határozottabban kritizálta a szíriai berendezkedést és erősödött emiatt a konfliktus a török és a szíriai vezetés között. A feszültségek pedig Délkelet-Anatóliát fokozottan érintették a határ közelsége miatt. A Délkelet-Anatóliai projektet most a szíriai polgárháború okozta menekültprobléma is akadályozza. A társadalmi és gazdasági felzárkózást célzó program a háború sújtotta országból kiindult menekültválság miatt az elmúlt években veszélybe került, hiszen a szíriai menekültek ellátása rendkívüli gazdasági terhet ró Törökországra, továbbá az újonnan érkezőtömegek előre nem látott társadalmi feszültségeket indukáltak, aminek következtében a török kormánynak újra kellett gondolnia számos addig érvényben lévő politikai, szociális és jogi szabályozást.

Délkelet-Anatólia a korábbi időkben is nehéz helyzetben volt, mivel a nyugat-törökországi nagyvárosokhoz képest mindig is fejletlenebb volt a foglalkoztatottság, oktatás és egészségügy területén, épp ezért a szíriai menekültek áradata most nagy terhet ró atöbbithez képest egyébként is jóval elmaradottabb térség számára. (Marinov, 2016)

A szíriai polgárháború törökországi hatásai

A szíriai polgárháború miatt Törökországra és egész Európára ránehezülő probléma a 2015. szeptember óta elindult menekülthullám kapcsán központi kérdéssé vált a migráció által érintett legtöbb célországban. Az elmúlt évek alatt a bombázások és a hadiállapot miatt másfél millió lakóház rongálódott meg teljes mértékben vagy részben. A szíriai konfliktus ideje alatt az ENSZ 2015. augusztusi becslése alapján több mint 250 ezren veszítették életüket (UN Meeting, 2015), továbbá több mint négy millióan menekültek el az országból. Egy 2013-as adat szerint további 4,25 millió ember kényszerült rá, hogy Szírián belül maradvan ugyan, de elhagyja otthonát. (Grant, 2013)

Törökország mintegy 7.200 km-nyi tengerparttal rendelkezik. Az enyhe vízümpolitikával rendelkező országot nyolc állam határolja. Mindezek következtében Törökország cél- és tranzitország szereppel bír egyszerre. Egy ilyen környezetben az illegális emberkereskedelem megjelenése szinte szükségszerű következmény. A könnyen átjárható, ám nehezen ellenőrizhető Szíriával közös határra pedig ez különösen érvényes.²

Ahmet Davutoğlu török miniszterelnök elmondása alapján több mint 2 millió menekültet kell ellátnia az országnak, s erre valamint a menekültek gondozására és a fiatalok oktatására már mintegy 6,5 milliárd dollárt költött el Ankara. (Gotev, 2015) A szíriai válság kitörésekor a 2009-es török-szíriai vízümliberalizáció folytán az útlevelemmel rendelkező szíriai állampolgárok jelentős része minden nehézség nélkül átjutott Törökországba, akik pedig nem rendelkeztek útlevelemmel azok is illegális módon gyakran átjutottak, s egyre nőtt a menekültek száma. (Pénzváltó, 2015) A szíriai menekültek jelentős része a Törökország délkeleti tartományaiban kialakított menekülttáborokban lelt ideiglenes otthonra. A menekültválság kezelése szempontjából kiemelt fontosságúvá váltak a jogalkotási folyamatok, amelyek egész Törökországra, és különösen a határ mentén fekvő régióra is rendkívüli hatást gyakorolnak.

² A porózus szíriai határszakasz okait orosz katonai vezetők 2015 végén többször a török kormányzathoz közel álló személyek érintettségével folyt illegális kereskedelemmel indokolták.

Menekülteket érintő jogi szabályozás Törökországban

A török kormány becslése szerint a Szíriából érkező menekültek létszáma még az idén eléri a 2,5-3 milliót. Az ankarai vezetés azonban csak lassan reagál az egyre nagyobb számban érkező menekültek okozta szociális és gazdasági kihívásokra. A korábban elfogadott szabályozások körülményei alapján pedig az látható, hogy a kormányt leginkább a menekültek számának drasztikus emelkedése és az Európai Unió által szabott csatlakozási feltételek ösztönözték bizonyos intézkedések megtételére.

Az ország letelepedésre és állampolgárságra vonatkozó első törvényei a köztársaság korai éveiben megindult homogenizációs folyamatokkal álltak összefüggésben. A fiatal államban a kemalista ideológián alapuló török nemzeti identitás az egy közös kultúra elvén nyugodott. Ez a felfogás tükröződött a későbbiekben a bevándorlást érintő legfontosabb jogszabályokban. Törökországban az állampolgársági elveket az 1934-es letelepedési törvény (2510. sz. törvény) fektette le először. A jogszabály rendelkezéseinek értelmében a török származásúak könnyebben kaphattak állampolgárságot, de az állampolgárság megszerzésének alapja elsősorban a területi elv volt (*jussoli*) annak érdekében, hogy az új köztársaság könnyebben integrálhasson különböző népcsoportokat.

Az integrációs törekvésekkel szemben egyedül a nyugati hatalmak voltak képesek érvényesíteni érdekeiket. A Török Köztársaság határait garantáló Lausanne-i egyezmény a „bevett” keresztény (örmény és görög ortodox) és zsidó közösségeknek kisebbségi státuszt garantált 1923-ban (akulturális autonómiák rendszerét jelentő oszmán *millet*-rendszer hagyományait folytatva), míg az olyan nagy létszámú közösségek, mint a kurdok, lázok vagy alevik nem élvezhettek hasonló jogokat. A török társadalom nyilvánvaló sokszínűsége ellenére a török nemzetépítés kizárólag kulturális asszimilációt jelentett.

Idővel azonban a török vezetésnek szembe kellett néznie azzal, hogy a keleti határokon megjelentek az autonómiatörekvések a kurdok részéről valamint 1950–1960 között előbb a bevándorlók Bulgáriából és Romániából, majd az 1970-es évektől kezdve a menekültek Irakból és Iránból.

A menekültek helyzetére vonatkozó 1951-es genfi egyezményt Törökország 1962-ben fogadta el. Ekkor ugyan elfogadták a nemzetközi kötelezettségeket a menekültek elismerésével és védelmével kapcsolatban, viszont Ankara területi korlátozást vezetett be, amelyek értelmében csak Európából érkehetnek menekültek az ország területére. A máshonnan érkezettek³ nem kaphatták meg a menekült státuszt. Ezért az 1990-es évek végéig folyamatosan emelkedő mértékű tranzit migráció volt jellemző. A szíriai polgárháborút megelőző években pedig már évi 200.000 illegális bevándorló érkezett az országba, hogy közülük a legtöbben aztán onnan más (európai) országba távozzon. (Hecker, 2006)

Törökország reakciója az Európán kívüliek emelkedő bevándorlására a menekültek helyzetéről szóló 1994-es határozat volt (6169. sz. kormányhatározat). A jogszabály ugyan a korábban is alkalmazott földrajzi megkülönböztetés mellett bebetonozta a külön elbánás elvét, mégis több tekintetben újszerű intézkedéseket vezetett be. A menekülteknek immár tíz napon belül regisztrálniuk kellett magukat és érvényes személyazonosítást kellett adniuk tizenöt napon belül. A jogszabály értelmében a menedékkérelem benyújtását követően az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának törökországi kirendeltségéhez irányították őket. A Menekültügyi Főbiztosság pedig egyéni mérlegelés után harmadik, biztonságos országba⁴ továbbította őket. Mivel a nem európai menedékkérők továbbra sem tartózkodhatnak állandó jelleggel az országban, egyre komolyabb nehézséget okozott az illegális bevándorlás, melynek három, egymást fedő kategóriáját a menekültek és menedékkérők, az átutazók valamint a feketemunkások jelentették.

A növekvő számú menekült és illegális bevándorló okozta probléma kapcsán az Európai Unió is számos ajánlást fogalmazott meg, amelyek a csatlakozási kérelem 1999-es helsinki csúcson történt elfogadása után a csatlakozás feltételeivé váltak. A 2005-ben újraindult EU-csatlakozási tárgyalásokban szereplő feltételek között szerepelt – többek mellett – a menekültügyi jogszabályok részletes kidolgozása (vízumszabályok és munkaengedélyek kiadásának felülvizsgálata, családgyesítési megoldások javítása valamint a büntető törvénykönyv módosítása), visszatoloncolási egyezmények aláírása harmadik országokkal és az 1951-es genfi egyezményekkel kapcsolatos területi korlátozások megszüntetése.

Az Európai Unió feltételei közül csak a 2013-ban elfogadott, külföldiekről és a nemzetközi védelemről szóló törvény (6458. sz. törvény) 2014. áprilisi hatályba lépését követően teljesült néhány (Marján – Szuhai,

³ Az 1979-es iráni forradalom idején Törökországban ideiglenes menedéket kereső irániak száma félmillió és másfélmillió közé tehető. 1988-ban mintegy 50.000 iraki kurd érkezett az országba. Az Öbölháború során pedig közel 800.000 kurd jelent meg a török határon, azonban többségük az észak-iraki biztonsági zóna létrehozása után visszament Irakba vagy biztonságos harmadik országba távozott. Az 1990-es évek óta kisebb létszámú csoportok érkeztek a Kongói Demokratikus Köztársaságból, Szudánból, Szomáliából valamint Afganisztánból is.

⁴ A legtöbb menedékkérő az ENSZ-szervezet döntése alapján Ausztráliába, Dániába, Finnországba, Norvégiába valamint az Amerikai Egyesült Államokba került.

2014)– minden valószínűség szerint azonban nem az EU nyomására, hiszen a törvény elfogadásakor a szíriai menekültek létszáma már meghaladta a 400 ezret. A törvény nem érinti a korábban kialakult területi megkülönböztetést, azonban jelentős újításokat tartalmazott, mivel Törökország eddig nem rendelkezett átfogó idegenrendészeti és menedékjogi törvénnyel. Az új törvény segítségével áttekinthetőbb, hatékonyabb rendszer bevezetésére került sor. A vízumok kiadása és visszavonása kapcsán is rendszerezettebb, szabályosabb kereteket biztosított a munkavállalási és a tartózkodási engedélyekre vonatkozóan is, amelyek a szabályos migráció fontos tényezői, továbbá a törvénynek köszönhetően a vízumszabályok összhangba kerültek az EU vízumkódexének rendelkezéseivel és a schengeni vívmányokkal is. A törvény értelmében munkavállalási engedély helyettesíti a tartózkodási engedélyt, valamint bevezette a humanitárius tartózkodási engedélyt, melyet azok kaphatnak, akik egészségügyi, életkori vagy más méltányolható ok miatt nem tudnak kiutaztatni az országból. Ugyancsak az EU vívmányával összhangban a diákok jogosultakká váltak munkát vállalni Törökországban. (Szuha, 2013) A törvény első alkalommal fogalmazta meg a hontalanok jogait, ezen a téren is forradalmi jelentőségű. (Kitekintő, 2015)

A jogszabály elfogadásának hónapjában az Európai Parlament közzétette állásfoglalását a Törökország által elért eredményekről szóló 2012. évi jelentésről.⁵ Az állásfoglalás hangsúlyozta, hogy támogatja Törökország elkötelezettségét a szíriai demokratikus erők mellett, valamint üdvözölte a jelentős számú szíriai menekültnek nyújtott humanitárius segélyeket. Az állásfoglalásban az Európai Parlament kérte a Bizottságot, a tagállamokat és a nemzetközi közösséget, hogy támogassák Törökországot abban, hogy felül tudjon emelkedni a szíriai válság növekvő humanitárius kihívásain. Az állásfoglalás kitért az EU és Törökország megegyezésének szükségességére a lakóhelyüket elhagyni kényszerült és jelenleg Törökország területén tartózkodó, vagy határán várakozó szíriaiaknak való humanitárius segítségnyújtás módjával és feltételeivel kapcsolatosan.

A törökországi jogalkotási folyamat 2014 októberében az átmeneti védelemről szóló irányelv (*Geçici Koruma Yönetmeliği*) létrehozásával és elfogadásával teremtette meg a teljes összhangot. A jogszabály ideiglenes védelmet garantál az összes Törökországban tartózkodó szíriai menekültnek. Az irányelv alapján a kormány garantálta a menekülteknek, hogy Törökországban maradjanak (25. cikkely); ezen felül ingyenes egészségügyi ellátást is biztosított számukra (27. cikkely). A kedvezményezettjogosulttá váltak ingyenes tolmácsszolgáltatás igénybevételére is (30. cikkely). Az irányelv tiltja azoknak a megbüntetését, akik illegális úton érkeztek vagy tartózkodnak Törökországban (5. cikkely); és ezen személyekre nézve tartalmazza a visszaküldés tilalmát is (*non-refoulement*), amelynek értelmében csak kivételes esetekben toloncolhatók ki (6. cikkely). (Pénzváltó, 2015)

A szíriai menekültek helyzete és megítélése Délkelet-Anatóliában

A polgárháború kezdete óta Szíriából érkező menekültek általános helyzetére igaz, hogy nagyon kedvezőtlen anyagi és szociális körülmények között élnek. Ennek oka, hogy státuszuk elbírálása a korábbi gyakorlat alapján évekig elhúzódott, többségük pedig nem volt jogosult munkavállalásra, továbbá nem vehették igénybe az oktatási és szociális szolgáltatásokat sem. Ennek következtében a munkaképes többség elsősorban a nagyvárosokban keresi a megélhetés lehetőségét, hiszen nagyobb valószínűséggel találnak munkahelyet azokon a településeken, ahol a hatóságok előtt is több eséllyel maradnak rejtve. Számukra az ENSZ helyi intézményei és törökországi civil szervezetek⁶ kínálnak támogatást, legtöbbször jogsegély és egészségügyi ellátás keretében.

A rossz helyzet következtében csak a menekültek 14%-a él a határmenti táborokban. Ezzel szemben néhány Délkelet-Anatóliai tartományban és városban az újonnan érkezők mára a legnagyobb közösséget

⁵ A 2012/2870(RSP) számú állásfoglalás támogatta és javasolta a Törökország legkevésbé fejlett régióiban – ideértve az ország dél-keleti régióját is – a befektetések növelésére és a gazdasági fejlődés előmozdítására irányuló törekvéseket, valamint a Délkelet-Anatólia Projekt folytatását. Az állásfoglalás tudomásul veszi az Államtanács (*Danıştay*) ítéletét, amelyben környezetvédelmi hatástanulmányokra és az alkalmazandó jogra hivatkozva visszavonta az ilisui duzzasztógát építési engedélyét. Mindemellett felszólította Törökország kormányát arra, hogy egy ökológiai és társadalmi szempontból fenntartható projekteknek adjon elsőbbséget és őrizze meg az archeológiai és környezeti örökséget is egyaránt. (Európai Parlament, 2013)

⁶ A civil szervezetek közül többet ért olyan vád, hogy tevékenységük valójában a határ menti illegális kereskedelemre irányul, a török kormány hallgatóságos támogatásával. A legismertebb szervezet, az İHH (*İnsani Yardım Vakfı*) megkérdőjelezhető szerepére az orosz katonai vezetés hívta fel a figyelmet. A kormányhoz közel álló szervezet szállítmányait és logisztikai egységeit többször érte támadás, miután a török hadsereg 2015. október 24-én megsemmisített egy orosz bombázógépet. Moszkva szerint az İHH együttműködött az Iszlám Állam terrorszervezettel, ami illegális fegyver- és olajkereskedelmet folytatott vele Szíriában.

adják.⁷ A Hacettepe Egyetem migrációs és politikai kutatások központjának (*Hacettepe Üniversitesi Göçve Siyaset Araştırmaları Merkezi*) 2014. novemberi kutatása szerint a menekültek körében a 18 év alattiak aránya 54,2% (míg az iskoláskorúak aránya 34,2%, a 4 év alattiak aránya pedig 20%). Az írni és olvasni nem tudók aránya 10% volt. (Erdoğan, 2014) A kutatás eredményei rámutatnak arra is, hogy a rövid idő leforgása alatt a térségben megjelent tömegek megterhelték a helyi infrastruktúrát és integrációjuk társadalmi ellentéteket okozott. Az ott élők többsége a feketemunkások és hajléktalanok számának emelkedésével attól tart, hogy az újonnan érkezők elveszik előlük a (főként kis fizetéssel járó) munkahelyeket és iskolai helyeket. (Yurtsever és Batman, 2015) A lakosság körében erősödtek a negatív sztereotípiák is. Az emberek hajlamosak a menekültekre idegenekként, egyszerűen bűnözőkként vagy koldusokként tekinteni. (Pénzváltó, 2015) Az érezhető etnikai feszültségek következtében a média sok esetben fizikai erőszakról is beszámolt. Az idegenellenességet csak erősíti a tény, hogy az egy tömbben élő arab és kurd menekültek sok esetben nem beszélnek a török nyelvet. A helyzet konzerválását biztosítja, hogy több városban zárt közösségeket alkotnak (mint például Isztambul Aksaray és Laleli nevű városrészeiben) és a fiatalok az állami oktatási intézmények helyett a vallási iskolákat választják, ami nehezíti társadalmi integrációjukat.

Az ankarai Hacettepe Egyetem által készített felmérés azt mutatja, hogy a törökök egyre inkább tehernek érzik a menekülteket. A megkérdezettek 42%-a szerint a szíriaiak üldöztetés elől menekülnek, a válaszadók 21%-a szerint Törökország vendégül⁸ látja őket, 20%-a szerint terhet ró az országra, csak 12% szerint számítanak vallási okok miatt „testvérnek”, azonban 6%-uk szerint „élősködők és kéregetők”. A visszatérést illetően 31%-uk szerint még akkor is vissza kell őket toloncolni, ha a háború tovább folytatódik. 62,3% szerint erőszakosak és a rablások valamint prostitúció révén megbontják a helyi társadalom békéjét. 85% vélekedik úgy, hogy nem szabad állampolgárságot biztosítani számukra. (Erdoğan, 2014)

Távlati kilátások

A rövid idő alatt nagy számban érkező menekültek országos és regionális szinten is számos változást indukáltak. Recep Tayyip Erdoğan államfő politikájával többször is szembement a többségi véleménnyel. A Szíriából érkezők vonatkozásában pedig a kormány gyakran az iszlámra, mint közös vallásra hivatkozott retorikájában. Ennek, valamint a vallásosabb szíriai menekülteknek köszönhetően az ország egyébként is hagyománytisztelő délkeleti része vallási szempontból konzervatívabbá vált. A szembetűnő vallásgyakorlás miatt pedig a vallásosság normalitássá vált ezeken a területeken. (Yurtsever és Batman, 2015)

Az átmeneti védelem kapcsán foganatosított intézkedéseknek köszönhetően a tömegesen érkező menekültek bevándorlókká, letelepedetté válhatnak idővel, ha nincs hová visszatérniük. Erdoğan elnök szerint ez a menekültek 75-80%-ára vonatkozik. Az állampolgárság ügye azonban kényes politikai kérdés és csak utolsó opcióként jöhet szóba. Erdoğannak ugyanakkor a közvélemény mellett az EU nyomásával is számolnia kell.

2015. november 29-én fogadták el Brüsszelben azt a közös akciótervet, amely a remények szerint kulcs lehet a menekültválság megoldásához, és felgyorsíthatja Törökország uniós csatlakozását is. Az akcióterv keretében Törökország erőfeszítéseket tesz az Európába irányuló migráció megfékezése érdekében, az EU pedig két év alatt 3 milliárd euróval támogatja a Törökországban tartózkodó szíriai menekültek ellátását. Mindemellett újrainyítják a csatlakozási tárgyalásokat és 2016 júniusában hatályba lép a visszafogadási egyezmény, amelynek értelmében visszaküldhető Törökországba az a menedékkérő, aki az EU területén nem kapott menekültstátust. Törökország vállalta, hogy a határain keresztül illegális úton nem enged migránsokat az uniós területére, és visszafogadja az onnan visszaküldötteket. Az elfogadott akcióterv része a vízumliberalizáció is, amely 2016 októberétől könnyítheti meg a török állampolgárok uniósba való belépését.

Az akciótervben foglaltak megvalósulásával és a jogharmonizáció előrehaladtával azonban felmerül a kérdés, hogy Törökország egy esetleges tömeges honosítással milyen zsarolási potenciálra tehet szert az Európai Unióval szemben hosszútávon.

Irodalom

⁷ A 128 ezer körüli lélekszámú Kilis tartományban mintegy 86 ezer szíriai él; Osmaniye város 200 ezer lakosa mellé 25 ezer szíriai menekült települt le. A legnépesebb szíriaiak lakta települések: Urfá (467.000), Isztambul (330.000), Gaziantep (253.000), Şırnak (190.000) és Hatay (204.000). Zárójelben a menekültek száma szerepel. (Güranlı, 2015)

⁸ A Szíriából érkezőknek Törökország sokáig nem biztosított hivatalos menekültstátuszt – így az ezzel járó jogokat sem kapták meg –, a szóhasználatban ezért máig következetesen „vendégekként” (*misafir*) nevezik őket. (Pénzváltó, 2015)

Erdoğan, M. 2014: *Türkiye'deki Suriye liler: toplumsalkabulveuyumarastirmasi*. Hacettepe Üniversitesi Göçve Siyaset Araştırmaları Merkezi. Ankara, pp.14–48.

Európai Parlament 2013. április 18-i állásfoglalása a Törökország által elért eredményekről szóló 2012. évi jelentésről (2012/2870(RSP)) [online]

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0184&language=HU>>

Fundman, 2012: *Törökország és Szíria – bonyolult szomszédság I.* FundmanBlog. [online]

<http://fundman.blog.hu/2012/11/13/torokorszag_es_sziria_bonyolult_szomszedsag_i>

GAP Action Plan. 2014: *An overview of the South-Eastern Anatolia Project*. Republic of Turkey Ministry of Development, South-Eastern Anatolia Project, Regional Development Administration. Ankara, pp.7–12.

Geçici Koruma Yönetmeliği (Átmeneti védelemről szóló irányelv), 2014: 6883. sz. irányelv.

ResmiGazete, 29153. szám. 2014. október 22.

Gotev, G. 2015: *Turkish PM: If Europe persists in its 'Holy Roman attitude', it is over*. EurActiv [online]

<<http://www.euractiv.com/sections/global-europe/turkish-pm-if-europe-persists-its-holy-roman-attitude-it-has-ended-311321>>

Gürcanlı, Z. 2015: *İşte 3 yılsonunda Türkiye'deki Suriye liler'indurumu*. Hürriyet, 2015. május 25.

[online] <<http://www.hurriyet.com.tr/iste-3-yil-sonunda-turkiyedeki-suriyelilerin-durumu-29098215>>

Hecker, P. 2006: *Turkey*. Focus Migration. No. 5 (2006. április) Hamburg. Hamburg Institute of International Economics, p.6.

Kitekintő, 2015: *EU-török csúcs: megállapodás született a migrációs hullám megfékezéséről*. Kitekintő, 2015. november 30. [online] <http://kitekinto.hu/europa/2015/11/30/eu-torok_csucs_megallapodas_szuletett_a_migracios_hullam_megfekezese>

Marinov, I. 2016: *A török-kurdkonfliktus*. Kitekintő. [online] <<http://konfliktus.index.hu/kurd.html>>

Marján A. – Szuhai I. 2014: *Törökország EU-tagságának vizsgálata a migráció kérdésének szemszögéből*. Magyar Külügyi Intézet. MKI Tanulmányok 14.

Pénzváltó, N. 2015: *Szíriai menekültek Törökországban – „váratlan vendégek”, várható kilátások*.

Nemzet és Biztonság 2015/2. szám, pp.43–58.

Smith, G. 2013: *WTI Crude Declines as U.S. Weighs Intervention in Syria*. Bloomberg Business. 2013. szeptember 4. [online] <<http://www.bloomberg.com/news/articles/2013-09-04/wti-fluctuates-as-obama-wins-support-for-syrian-military-strike>>

Szuhai I. 2013: *Az első török lépések a korszerű migrációs igazgatás kialakításában*. In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XIV. kötet, pp.309–315.

TÜİK. 2014: *Türkiye İstatistik Yıllığı (Turkey's Statistical Yearbook), 2013*. Türkiye İstatistik Kurumu (Turkish Statistical Institute)

UN meeting, 2015: *Alarmed by Continuing Syria Crisis, Security Council Affirms Its Support for Special Envoy's Approach in Moving Political Solution Forward*. [online]

<<http://www.un.org/press/en/2015/sc12008.doc.htm>>

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (Külföldiekről és a nemzetközi védelemről szóló törvény), 2013:6458. sz. törvény. ResmiGazete, 28615. szám. 2013. április 11.

Yurtsever, A. – Batman, E. 2015: személyes kommunikáció, interjú az Institute for Cultural Relations Policy kutatóival. 2015. november 30.

© DKE 2015

<http://www.southeast-europe.org>

Email: [dke\[at\]southeast-europe.org](mailto:dke[at]southeast-europe.org)

Figyelem! Kedves kutató! Ha erre a tanulmányunkra hivatkozik, vagy idézi annak egy részét, kérjük, küldjön erről egy email-t a főszerkesztő részére a [dke\[at\]southeast-europe.org](mailto:dke[at]southeast-europe.org) címre. *A cikket a következőképpen idézze:*

Lőrincz András: A Davutoglu-kormány bevándorlás-politikájának hatása Délkelet-Anatóliára. *International Relations Quarterly*, Vol. 6. No.3. (2015 őszi) 6 p. Együttműködését köszönöm. *A főszerkesztő*